

որոշումները գրառված ժողովարարութիւններին մասին, հասցնելով այդ որոշումներին մասին միջնորդներին կամ խորհուրդին տեղեկութեան, տարին մի անգամ ներքին գործերի միջնորդի, ինչպէս և հաստատել աշխատակարարներին ընտրութիւններին ժամանակամիջոցի փոփոխութեան վերաբերել որոշումները:

6) Գաղափարային ինքնավարութեան վերաբերմամբ կողմնակցող երկրի քաղաքներում և աւաններում բոլոր այն իրաւունքները, որոնք քաղաքային կանոնադրութեան հիման վրա (օրէնսդրութիւն, հրապարակ. 1892) յատկացրած են ներքին գործերի միջնորդին և գործադրութեան նրա կողմից առանց միւս միջնորդների հետ համաձայնութեան կայացնելու և առանց գործը ներկայացնելու պետական բարձր հաստատութիւններին, ընդունելու, այն պայմանով, որ այն գործերը, որոնք այժմ ընդունուած են նախապէս ներքին գործերի միջնորդին խորհրդով, ընդունուած կառավարչապետի խորհրդով:

7) Կողմնակցող երկրում ռուսներէն լեզուով լոյս տեսնող մասնաւոր պարբերական հրատարակութիւնները ենթարկել այն պատիժներին, որոնք ցոյց են տրված ցենզուրական օրէնսդրութեան 154-րդ, գործը նախապէս ընդունված կառավարչապետի խորհրդով: Թոյլատրել կողմնակցող երկրում լոյս տեսնող բոլոր պարբերական հրատարակութիւններին բաժանորդագրական վճարի փոփոխութիւնը և փակել ամեն տեսակ հրատարակական գրադարաններ և ընթերցարաններ, և

8) Որոշել այն կէտերը, թէ որտեղ մշտական բնակութիւն պէտք է ունենան գիւղական բնակիչները և պէտք է լինեն բուժարաններ գեղատեւերով, հաստատել հրահանգներ, որոնք կորսնեն գիւղական բնակչական մասի կազմակերպութեան մանրամասնութիւնները կողմնակցող երկրում, ինչպէս և այն կարգը, որով պէտք է կատարեն իրանց պարտաւարութիւնները այդ մասի ծառայողները, այլ և որոշել Կողմնակցող հրահանգների գաւառներում բնակական կրտսեր ֆելդշերների թիւը:

Թագաւոր Այսլան, 1898 թ. ապրիլի 28-ին, բարձրագոյն հանձնութիւն տուեց կոմիտէի այդ որոշման:

ՄԻ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹԻՒՆ

Կիրակի օր, մայիսի 31-ին, Վանքի բազում հաւաքոված ահադին բազմութիւնը գիտէր, որ հոգեհանգիստ է կատարվում Խաչատուր Աբովեանի համար. բայց շատերը գիտէին թէ ով է Աբովեանը: Կարող ենք ասել—այն նոյն իսկ ինտելիգենտ մարդիկ, նոյն իսկ այնպիսիները, որոնց համար գրականութիւնը բարբոսական ան-

տեսակ պարագաներու մէջ կրած հալածանքը, տաքաւոր, նեղութիւններն ու փոստիկներն անշուշտ պիտի զգուշանան զեղծում գործելէ, և ահա այս պատճառով միայն հայերուն կը յանձնէ իր գանձը:

Այլ ընթերցողին կը թողու իմաստասիրել թէ այսպիսի պատճառներով տառնալոված պաշտօն մը փառք է թէ նախապէս, պատիւ է ստանձնողին, թէ պարտաւոր:

Գալով Յակոբ փաշայի թէ «երբայն չափ օգտակար եղած է ազգին և երկրական նախարարի պաշտօնին մէջ ծառայած է Երուսաղէմի պարտիզ գործին»—ինձ այնքան ճշմարիտ չի թւիր: Յակոբ փաշա, plus royaliste que le roi, կրցածին չափ ալ, գոնէ, օգտակար չեղած իր ազգին, չեմ կարող յիշել ծառայութիւն մը, որը անուշադի միայն հայ իսկ գործով կատարելապէս թուրք այդ բարձրաստիճան պաշտօնատարն իր ազգին մատուցած լինի, նոյն իսկ Երուսաղէմի համար ոչինչ ծառայութիւն մը չէ մատուցած: Ազգին մէջ քանի ջոջերը զինուորական անհատական տուրքներուն վրա երեքական դասակարգելու կարծեցին Երուսաղէմի պարտը մի անգամ ընդ միշտ փակել, բայց զփառադարար հաւաքոված դրամները փակվեցան պետական դանձուց մէջ՝ որուն նախարարն էր այդ Յակոբ փաշա Գաղապեանը: Արդարեւ նա, ինչպէս կրնէ յարգող յօդուածագիրն, իր արտակարգ ազդեցութիւնով կարող էր կորզել, հանել աղքատիկ ժողովուրդէն գանձված այդ դրամն և յանձնել Երուսաղէմի պարտին, բայց չըբաւ, չըբաւ միմիայն սուլթանին հաւատարմութեան համար և անոր քէֆը բերելու համար: Երուսաղէմի պատրիարք Յարութիւն արքեպիսկոպոս, ճարահատեալ Պօլին գալով, եթէ չեմ սխալիր 1893-ին, իր ձեռնհասութիւնով, և օգտվելով սուլթանին իր վրա ունեցած մասնաւոր համարումէն, ամեն ջանք ի գործ դրած գանձված այդ դրամէն գոնէ բաժին մը բացումն էր, և յաջողեցան մաս մը հնչուն դրամ, մաս մը Երուսաղէմի վրա հէվալէ առնելով, գանձել նոյն

ժանտիւ բան չէ, կամենում էին ծանօթանալ հանդուրեալ գրողի կեանքին հետ: Այդ հանդուրեալ մանրը մեղ առիթ է տալիս մի համեստ հարց դնելու. արդեօք ժամանակ չէ, որ մեր մտաւոր առաջադիմութեան ասպարիզում նշանաւոր դեր կատարած մարդկանց կենսագրութիւնները դառնան մեր ժողովրդի սեփականութիւն: Մենք չենք ասում, թէ Աբովեան, Նազարեան, Նալբանդեան միանգամայն անծանօթ են մնացել իրանց կեանքով: Վերջին ժամանակներս լոյս տեսան նրանց կենսագրութիւնները նոյն ժամանակ ընդարձակ, քան կարելի էր սկսած առայժմ: Բայց դրանք այնպիսի վատ են կազմված, այնքան ձանձրացուցիչ են իրանց ջրալի բովանդակութեամբ, որ չեն կարող գոհացնել ընթերցողին: Օրինակ, անցեալ տարի լոյս տեսաւ Աբովեանի մի բաւական ընդարձակ կենսագրութիւնը, բայց դա մի խակ, անուշակ գործ է, որի հեղինակը ընթերցողը պիտի պահանջէ նախ և առաջ սովորել հայերէն:

Մանրամասն կենսագրութիւններն առ այժմ թղթենք. եթէ մեր մէջ չը կան մարդիկ, որոնք ընդունակութիւն ունենան կազմել մեր նորագոյն գրականութեան պատմութիւնը, որոշել ամեն մի գրողի տեղը, նշանակութիւնը, պէտք է այժմ բաւականապէս աւելի համեստ, բայց շատ օգտակար նպատակով: Մենք խօսում ենք մեր գործիչներին ժողովրդագրական կենսագրութիւնների մասին: Մատչելի լեզուով, առանց «խոր տեղերից բռնելու» տալ մեր գործիչների կեանքի փորձի, կենդանի, աշխոյժ պատկերները, հասկացնել, թէ ինչպէս էին նրանք գործում, ինչ մտքեր, ինչ հակումներ ունէին, ինչ տեսակ կուր էին մղում իրանց գործունէութիւնը հաստատ հիմքերի վրա դնելու համար,—սրբանք սիրուն նպատակներ են, որոնք կարող են մեր ժողովրդի համար հրահանգիչ դասեր և լուսատու աստղեր դառնալ: Եւ եթէ մենք ձեռնարկենք այդ գործին, ձեռնարկենք լաւ պատրաստութեամբ, յայտնի ծրագրով, կարող կը լինենք տալ ժողովրդին մի շարք սիրուն գրքիչներ: Մեր գրական գործիչները կարող են մեզ համար մի փորձիկ, համեստ, բայց սիրուն գրադարան կազմել:

ԿԱՐԿԱԼՈՒ ԳՐԲԵՐ ՏՈՒԷՔ

(Նամակ գաւառից)

Կողբ, մայիսի 25-ին

Որքան ակնործելի տպաւորութիւն է ստանում մարդ, երբ անցնելով գիւղամիջից՝ տեսնում է գլխետան կողքին, արհեստաւորի խանութում ժողովրդած մի քանի երիտասարդներ,

թղթակցութեան մէջ յիշված 150,000 բուրձնեղէնի որ եթէ Յակոբ փաշայի մնալ թերեւս այդպիսի ալ չի վճարել: Վերջապէս սուլթանն Համիդի, ինչ առիթով և ինչ պարագայի մէջ ալ լինի, ամենափոքր համակրանք մը չի տուել հայու համար: Օտեան և ասոր նման մէկ երկու պետական հայ պաշտօնատարներն ի բաց առեալ, շատ դժուար է նաև գտնել հայ պաշտօնատար մը՝ որ ամենաչնչին ծառայութիւն մը մատուցանէ իր ազգին, շատ կենդանի խօսք մէ թղթակցին ըստով—«անոնց ամենամեծ բարեքն՝ ազգին չարիք չընելն է»:

Արփիաբան Տիգրան էֆենդի, պոլսեցի հրապարակաբեր՝ որ բաւական ժամանակ է վեր նկրպտու կը գտնվէր, օգուտ քաղելով այն արտաւարութեանը՝ որ մեր բարեկեանք սուլթանն աղ-նուս արար չնորոշեց հայ գաղթականներին իրենց հայրենիքը վերադառնալու համար (?), Պօլին ժամանեց՝ բայց իսկոյն բանտը տարուեցաւ: Միջամտութիւններ, նոյն իսկ պատրիարքին, օգուտ չըբերէ բնաւ՝ ազատելու համար այդ խեղճ երիտասարդը բանտին տաքանաբերէն որոնց միանգամ փորձն առած էր Եղմիւրեան սրբազանի պատրիարքութեան ժամանակ, սա-րան անմիջապէս ազատված էր սրբազանի պաշտպանութիւնով: Այս նոր օրէնքն՝ որով կը բանտարկուի իրենց հայրենիքը վերադարձող գաղթականներին գրեթէ երեք չորրորդը, պիտի չարունակէ տակաւին...

Գաղթականների վերադարձի մասին օգնելու համար, «Մշակ» 68 համարի առաջնորդող յօդուածի մէջ ցոյց տրուած բոլոր տրամադրութիւնները շատ իրաւացի են՝ Օգոստոսի որ վերադառնան, վառն գիւ Վերադառնալի բախտը իր հայրենիքում մին է. գրուած, մտարութեան մէջ, նա թշուառ պարտաւոր է, օտարացիներ, մարդկային պատուից ընկած, սակայն օրինակները տեսնելով՝ մենք գիտենք, որ այդ թշուառներն հայրենիք վերադառնալով թշուառագոյն ևս պիտի լինին բանտերում նկուղներում: Ո՛ր էր թէ ուս և թիւք

որոնցից մէկը սկսեցին կարգում է ինչ որ գիրք, կամ լրագիր, իսկ մնացածները նրան չըջապատած, լարված ուշադրութեամբ ամբողջ ժամերով լսում են: Այդ երիտասարդները չունեն ոչ բարձր, ոչ միջնակարգ և ոչ նոյն իսկ տարրական փոքր ի շատ կանոնաւոր կրթութիւն: Նրանք իրանց ուսումը ստացել են գիւղում, որը տէր-տէրի, որը վարդապետի մօտ և այժմ պարտաւոր են արհեստներով կամ հողագործութեամբ: Բայց և այնպէս նրանք մեծ յօժարութեամբ իրանց աղտոտ ժամերը նուիրում են ընթերցանութեան, ուրախութեամբ վերցնում են ձեռք ընկած ամեն մի գրքի կտոր, ամեն մի լրագրի համար ու գիր կապելով սկսում են կարդալ, և քանի կարդում, այնքան աւելի է դարգանում նրանց մէջ ընթերցանութիւնը: Մեր գիւղական կանցի մէջ սա մի ուրախելի երևոյթ է, որի վրա հարկաւոր է լուրջ ուշադրութիւն դարձնել: Մատչելի ու նպատակաւոր մար գրքեր են հարկաւոր, որոնցից գուրկ է գիւղացին: Իսկ գիւղական մի բուռը ընթերցանալ երիտասարդները, գուրկ ընկելով նիւթական միջոցներից, հնարաւորութիւն չունեն սեփական հաշիւով գրքեր ձեռք բերելու:

Սակայն կայ մի հանգամանք, որից լաւ օգուտ կարող էին ստանալ ընթերցանութեամբ հետաքրքրվող գիւղական երիտասարդները, եթէ ձեռնհաս մարդիկ հոգ տանէին այդ մասին: Ինչպէս յայտնի է, մեր գիւղերից շատերում եկեղեցական ծխական դպրոցներն կից կային գրադարաններ, որոնք պարտաւորում էին բաւական գրքեր: Գաղթիցները փակվելուց յետոյ՝ հոգուր կառավարութիւնը այդ գրադարանները յանձնեց երէց-փոքրներին, որոնց մօտ և գտնվում են գրքերը մինչև այսօր: Եւ գիտե՛ք, թէ շատ տեղերում ինչ անտէրութեան են մատնված այդ հաղար ու մի գիւղացիներով ձեռք բերած գրքերը: Մենք տեսել ենք մի գիւղում փոքրացիներ կրթական ձեռքեր Ռաֆֆի «Գալիթի» թէկ, Պալաստանեանի «Հայոց պատմութիւն» և ուրիշ գրքեր, որոնք դպրոցի գրադարանից էին փակցուած ու խանութներում ծախվում էին հինգ կօպէկով, կամ մի ֆունտ չափով... Իսկ եթէ կան այնպիսի գիւղեր, որտեղ այդ գրքերը պահվում են, այն էլ լիզապի հաստ փոշիով ծածկված, որովհետև դպրոցի փակման օրից նրանց ձեռք չէ կպել: Երէցփոքր այդ գրքերը համարով ստացել է ու համարով էլ պիտի վերադարձնէ. դրա համար նա բաւական է համարում, որ գրադարանի դուռը ամուր կողպած է և գրքերը չեն կորչել, բայց թէ այդ գրքերից շատերը կարող էին օգտվել, այդ նրա համար հոգ չէ: Իսկ եթէ փորձէք նրան հասկացնել, թէ գրադարանի դուռը պիտի բաց անել ցանկացողների առջև, նա ձեռք կը պատախաճէ. «Նորայր, ինչ գործ

պետութիւններու միջև ազգու կարգադրութիւն մը եղած լինէր նախապէս՝ որպէս զի այդ թը-շուառներու վերադարձին ու է դժուարութիւն չը յարուցողներով կարող լինէին ապառ համար-ծակ իրենց երկիրներն երթալ: Անոնց վերադար-ձին համար այս է ամենամեծ և ամենաբարե-րար օգնութիւնն:

Թէպէտ «Nord» լրագիրը կը հերքէ այն լուր՝ թէ մայրաքաղաքիս ուսուցչ գիւղականի՝ Զին-ովի ի և Բ. Գրան միջև յարաբերութիւնները ձգտեալ են, սակայն, ինչպէս կը խօսուի այս-տեղ պաշտօնական չըջանալիներու մէջ, պ. Զին-ովի վերջերս երեք նոտ մատուց Բ. Գրան, ե-րեքն ալ սպասնական: Առաջին նոտով պ. Զին-ովի վրէժը կը պահանջէ ուսական դրահաւորնե-րուն ազատ անցըր Վոսիսի և Գարանէի ին-դուցիներէն: Երկրորդն Վոսիսի համար համար-ծակ իրենց երկիրներն երթալ: Անոնց վերադար-ձին համար այս է ամենամեծ և ամենաբարե-րար օգնութիւնն:

Ինչպէս կը յիշէք, ուս կառավարութիւնը Մանսուրիի սահմանադրութեան 58,000 դրք հաս-ցունելու համար ինդուր էր սուլթանի կառ-ավարութիւնէն, որ Վոսիսի և Գարանէի ին-դուցիներն ազատ թողու ուսական դրահաւոր-ներուն՝ որ առանց տեղ մը կանելու Սև ծովէն Արշիպեղաղոս ուղղակի կարենան երթալ: Սուլ-թանին իր բնական սովորութեան համաձայն՝ նախապէս կատարեալ հանձնութիւն տուած էր, սակայն վերջն, արտաքին գործոց նախարարու-թեան միջոցաւ, ծանոց գիւղականի թէ՛ չէ կա-րող Ռուսիոյ այդ պահանջին գոհացում տալ, ա-ռարկելով թէ միւս պետութիւններն ալ իրենց նախերես համար ազատ անցը կը պահանջեն Սև ծով երթալու համար: Հիմա պ. Զինովի վրէժը թէ այդ առարկութիւնն երբէք արժէք չունի և ուս կառավարութիւնը կը նկատէ զայն

ունիմ, անդալ գլուխս դաւմադալի տակ դնեմ:

Եւ այսպէս ահա, չը նայելով, որ մեր գիւղե-րից շատերում կան փոքրիկ գրադարաններ, ո-րոնք միանգամայն կարող են բաւականութիւն տալ գիւղական երիտասարդներին ընթերցանու-թիւններ և մեծապէս նպաստել նրանց մտաւոր զարգացմանը, բայց և այնպէս շատ երիտասարդ-ներ, որոնք կօպէկներով ձեռք են բերված այդ գրքերը, զրկվում են օգտակար գրքեր կարդա-լու հնարաւորութիւնից: Եւ հաւանական է, որ ընթերցանութեան նիւթի պակասութիւնը սաւց-նի այդ երիտասարդների մէջ կարգաւոր փափա-գը և նրանք փոքր առ փոքր մոռանալով այ-բուրեան, սկսեն յաճախել գլխետան պարտաւ ժամերը անցկացնելու համար: Արդեօք ուշա-դրութիւն դարձնող, հոգ տանող պիտի լինի, թէ ոչ:

ՆԱՄԱԿ ԲԱԳՈՒՅՑ

Մայիսի 26-ին

Համաձայն Բարձրագոյն հրամանի՝ այս օրերս այստեղից էլ ծանուցանեմ ընկաւ թիւքահայ գաղթականները: Այն մարդը, որը ամբողջ եր-կու տարի զլաւուրապէս իր ուսերի վրա էր կրում այստեղ ապաստանած մօտ 300 քաղցած ու մերկ թշուառների օգնութեան լուծը,—պ. Համբարձում Մէլիքեան,—չը զղացաւ իր վերջին բարոյական-քրիստոնէական պարտքը կատարել և այժմ: Նա է, որ պօլիցիմէյստէր Վօլօնս-կու հետ, դռնէ դուռ ընկած, թշուառ հալած-վածներին ծանուցարձ գցելու համար փող է ժո-ղովում, իսկ մեր տուգները... Ոչ պակաս օրինա-կելի էր և իշխան Վօլօնսկին, նա ինչքան առա-ջինը ստորագրեց 500 ռ., մի գումար, որից շատ ու շատ քիչ ստորագրեցին մեր «միլիոնչի»...

Գաղթականները, որոնց համար առանձին ապրանքատար գնացք էր պատրաստված, Այս-տաֆայից ֆուրգոններով պիտի գնան Իդրիւս և այնտեղից՝ սահմանը ու տեղաւորվեն իրանց բնակավայրերում: Նրանց ուղեկցում են տէր-Արգար քահանան և գաղթականների այստեղի վերակացուն: Նահանգապետի տուած անցագրե-րի օգործութեամբ, նրանք էլ պիտի անցնեն սահ-մանը, որպէս զի տեղաւորեն գաղթականներին այնտեղ և բաժանեն ժողոված մօտ 10—15 հա-զար բուրբին (ծանապարհաձախսը դուրս եկած), որը արդէն փոխադրված է այնտեղ ուսուցչ հիւ-պատարի վրա: Ռ. 8.

ՆԱՄԱԿ ԳԱՆՁԱՎՅՑ

Մայիսի 31-ին

Մայիսի 28-ին, Իդրիւսի-Գեօրի գաւառակի

իրեն պատճառանք սուլթանի խոստմնադանդու-թեան:

Գալով պատերազմական տուգանքի խնդրոյն, պ. Զինովի վրէժը ծանուցանէ Բ. Գրան թէ ուս-ական կառավարութիւնն այլ ևս ու է պայ-մանաւոր չընդունիր այդ հաշիւը կարգադրելու համար, և ոչ ալ դերհաշիւ կընդունի: Դեռանք վերջապէս, սա եղբակցութեան կը յանդի թէ, եթէ Բ. Գրան իր պարտքը չի հատուցանէ, ուս կառավարութիւնն, իր շահերը պաշտպա-նելու համար, հարկ դատած միջոցները ձեռք պիտի առնու և այդ գումարին այսպէս երկա-րաձգուելուն երեսէն կորուսած միլիոններուն համար փոխարինութիւն պիտի պահանջէ: Ռուս-ական պետութեան բուն առեւելքը սուլթանի կառավարութեան 2,500,000 օսմանեան ոսկի է՝ այսինքն 56,750,000 ֆրանկ: Եթէ ուս կառ-ավարութիւնն այս միլիոններուն շահն ալ ի հաշիւ առնու, այն առեւ ի կրկնապատիկ կը լինի: Բ. Գրան չուարեք է այժմ: Կրտսի թէ Բերլինի «Deutsche Bank»-ին դուռը դարկել է, բայց գերմանացիները մինչև հաստատուն երաշխաւ-րութիւն չընդունեն, և գոնէ 80% տոկոս չը ստա-նան՝ այնպէս չուտով իրենց քսակներուն կա-պոցները չեն քակել:

Օսմանեան դրքերուն Թեսալիայէն եղնելու խնդրի մասին՝ պ. Զինովի վրէժը թէ՛ դրքերը պէտք է որ որոշեալ պայմանաւոր մէջ հեռա-նան Թեսալիայէն, և թէ Եւրոպան երբէք չի նե-բեր, որ իր որոշած և ընդունած պայմանու-րուն մէջ ամենափոքր փոփոխութիւն մը մտցվի: Իսկ Կրտսի համար ըսուած է՝ թէ Օսմանեան դիւանագիտութեան ձեռք առած խուսափողա-կան ամեն միջոց այլ ևս անօգուտ է: Եթէ սուլ-թանը չի հաճիր Գեօրի իշխանն ընդունել իրեն կառավարիչ Կրտսի, հակառակ ամեն ընդգի-մութիւններու, ընդունել պիտի տրուի իրեն:

Հակառակ այս նոտերուն՝ սուլթանը սակայն բաւական ճարպիկ է ձգձգելու խնդիրները:

Գիրով

գլուխներից Գանձակի գաւառական վարչութիւնէն կարգադրութեամբ քաղաք բերելոցն մօտ 80 հօդի թիւքը՝ աչալ գաղթականներէ հայերնեց ռուսացիներու համար: Գանձակի վիճակի առաջնորդակներն համար: Գանձակի վիճակի առաջնորդակներն ջանքերով անցեալ նոյնքներէն տեղաւորելով իշեալ գլուխներու, նրանց միշտ օրը հանդիստ եւ բարձրութիւն գոհ իրանց վիճակից ապրում էին այնտեղ. հացի ու ապրիկ կարտի գլուխացիք կիսում էր նրանց հետ իր վերջին պատառով: Քաղաքից գաղթականներն համար չէր դնում մի կօպէկ անգամ նպատա: Ձմեռվայ ընկնալքում քաղաք նոր գաղթականներ չեկան: Քաղաքացիներն զլիսաւաւանք պատառաւորներ չէր կային: Գարնան հետ վրա հասաւ գաղթականներն հայրենիք վերադառնալու կարգադրութիւնը. նրանք թափուցին քաղաք, գանձակեցիներն այս անգամ էլ, վերջին հրաժեշտի բօպէկն, վերաբերելոցն ալ դժգոյհներէն յանապաւր անտարբերութեամբ. նրանք էլի սկսեցին նոյնից տուն հաց մուրալ ու ողորմութիւն աղերսել: Գաւառական վարչութիւնը իր ձեռքի տակ գտնված միջոցներով փաշերիկ խմբերով ճանապարհում է նրանց: Երեք խոճուկ, ողորմելի, սուլի տանջվող գլուխը ձմեռվայ ցրտի ու բքի լից տանջվող 80 հօդի գաղթականներն պահել են իրանց օձաղի դրաղներէն ամբողջ 7 ամիս, իսկ Գանձակի 15000 հայ ժողովուրդը չը պահեց նրանց երեք օր անգամ, մի սրտառու զինել կուշտ չը կրակներէ նրանց, մի սրտառու զինել կրակներէ ինտութեան մէջ՝ գանդատովում էին, որ քաղաքը չեկան օրից օրից տանջվում են սուլից, այն ինչ գլուխներու նրանք կուշտ էին ու ապահով: Յամկալի է մեր նաղիկներէն, բացի արտաքին քնքշութիւնից ու պարկեշտն գլխարկներէ շլացողից փայլից, դաւաճանքներն քնքշութիւնն աւ:

Ստ. Տէր-Աւետիսեան

Հիմի սպանվեց նույնին վերաբերեալ այն նոր կա-
նոնադրութիւնը, որ մշակել էր մի յատուկ մաս-
նաժողով՝ մասնաճիւղիներէ Բեա միասին։ Այդ կա-
նոնադրութիւնները ուսմանմով էլ, որ մասացու կեն-
դանները կարող են մտրվել միայն՝ տալանդ
նուցում և կենդանիներէ վրա պէտք է նշանակ-
ված լինի ամենախիստ հակողութիւն։ Սպանդա-
նուցից դուրս թողլաւովում է ծախի դասն և
ոչլաւոր միայն։ Փննդեան և Զատիկ ամօներէն՝ նը-
շանակած տեղերէն։ Կուսման ընդունել մշակում
կանոնադրութիւնը առանց էական փոփոխութեան

Կարծուի թէ՛ դեռ չառաւելի ճարպկէնք կան
ամէն կողմէ մ'ստաւորազմի սուտ լուրերու մե-
ծագոյն մասը այդ պարմնեւորում վերադրելի է
կարծիք լի, որ ամենիկեան անհաւատալի չնկեր
երբ նկատու առնէր Միացեալ-Նահանգաց չմտի
չայդ տարբեր ցեղերու և ազգութեանց վերաբերիլը

զիւն կենսական պէտքերը կազմող նիւթերը գո-
նէ աստիճանով մը պաշտպանելու շահադիտու-
թեան դէմ.—այս հարցումը այսօր կը դրուի ա-
մերիկեան հասարակութեան առջև, երբ նոր
երկրիւն կառավարութիւնը սովեակ կիտաւեր-
նուպաշտիներուն օգնելու ծանր ու զոտարկի
գործին մէջ է։

Արմէն

